

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”  
Проректор  
з науково-методичної та  
навчальної роботи  
О.Б. Жильцов  
“ ” 2016 року



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

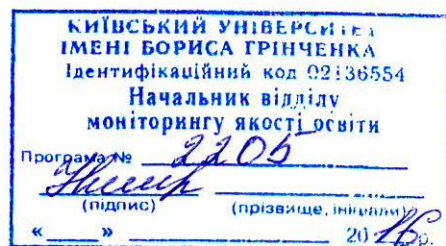
## ДЕКОРАТИВНИЙ ЖИВОПИС

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність 022 «Дизайн» (за видами)


Освітній рівень другий (магістерський)

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ



2016 – 2017 навчальний рік

Розподіл годин відповідає навчальному плану. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи  А.О. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Декоративний живопис» для студентів спеціальності 022 «Дизайн» (за видами).

Розробник: народний художник України, професор кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Буйгашева А. Б.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «\_\_» вересня 2016 року № 1

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва  Ю. В. Романенкова

## ЗМІСТ

I. Опис предмета навчальної дисципліни .....	4
Мета та завдання навчальної дисципліни .....	5
II. Структура навчальної дисципліни .....	7
III. Програма .....	8
IV. Навчально-методична карта магістра .....	12
V. Плани практичних занять .....	13
VI. Завдання для самостійної роботи.....	17
Карта самостійної роботи магістра.....	20
VII. Система поточного та підсумкового контролю.....	16
VIII. Методи навчання.....	19
IX. Методичне забезпечення курсу.....	20
X. Рекомендована література (основна, додаткова) .....	21

# I. Опис навчальної дисципліни

## «ДЕКОРАТИВНИЙ ЖИВОПИС»

Найменування показників		Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
9 семестр	10 семестр	Шифр та назва галузі знань  <b>02 «Культура і мистецтво»</b>          Шифр та назва спеціальності  <b>022 «Дизайн» (за видами)</b>          Освітній рівень другий <b>(магістерський)</b>	Нормативна	
Кількість кредитів, відповідних ECTS:			Рік підготовки: 5	
2	2		9 семестр	10 семестр
Загальна кількість годин:			Аудиторні заняття:	
60	60		28 год.	28 год.
Семестровий контроль			лекції:	
	30 год.		2 год.	2 год.
Змістових модулів:			практичні:	
1	1		26 год.	26 год.
Тижневих годин:			Модульний контроль:	
аудиторних:			4 год.	2 год.
1	2		Самостійна робота:	
самостійної роботи студентів:			28 год.	
1			Види підсумкового контролю:	
				екзамен

## **Мета та завдання навчальної дисципліни**

**Мета курсу «Декоративний живопис»** — ознайомлення студентів із методами та прийомами створення декоративних композицій, надання студентам-дизайнерам знань і художньо-творчих та професійних навичок у галузі декоративного живопису для самостійного творчого вирішення завдань художньої та художньо-дизайнерської діяльності; розвиток творчої активності та естетичного ставлення до творів мистецтва та явищ художньої культури.

**Завданнями** дисципліни «Декоративний живопис» є:

- формування творчого мислення студента у галузі декоративного живопису;
- набуття базових знань з технології роботи з основними матеріалами декоративного живопису;
- ознайомлення з історією виникнення та основними напрямками декоративного живопису;
- засвоєння основних прийомів декоративного живопису;
- ознайомлення із теоретичними основами декоративного живопису, законами побудови декоративної композиції, технологічними особливостями матеріалів, сучасними та класичними техніками та прийомами декоративного живопису;
- формування й розвиток професійного мислення майбутніх фахівців.

***Фахові компетентності – базові (організаційна, мистецтвознавча) та спеціальні (художньо-творча, технологічна), а саме:***

- здатність правильно визначати і послідовно виконувати всі етапи побудови декоративної композиції;
- володіння професійним термінологічним апаратом;
- знання історії та теорії стилів, основних напрямів і течій декоративного живопису;
- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світової та вітчизняної шкіл декоративного живопису, методів та прийомів провідних майстрів цього мистецтва.

**Результати навчання** (знання та практичні навички й уміння). Під час практичних занять та самостійної роботи, використовуючи набуті знання з декоративно-прикладного мистецтва, студенти набувають умінь та навичок:

- використовувати закономірності побудови тональної та колірної композиції, колориту, колірних сполучень, що сприяють вираженню авторської ідеї;
- правильно визначати структурні принципи побудови декоративної композиції;
- практично застосовувати теоретичні та технологічні засоби побудови та виконання декоративної композиції;
- використовуючи знання теорії та виражальних засобів, виконувати самостійно роботу при виконанні художньо-дизайнерських проектів різного призначення і вирішення дизайнерських задач з використанням прийомів та технологій декоративного живопису;
- аналізувати твори митців, вміти розкривати особливості їх образної мови.

Основними формами організації навчального процесу є робота в аудиторії під контролем педагога, а також самостійна робота з аналогами, літературою, репродукціями, відвідування музеїв, виставкових зал, фахових виставок тощо, що сприяє розвитку образного мислення та творчих здібностей студентів. Набуті знання з декоративного живопису закріплюються у процесі виконання практичних робіт, а також під час модульного контролю. Вивчення студентами навчальної дисципліни «Декоративний живопис» на 5 курсі магістратури завершується екзаменом у 10 семестрі.

## II. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### «ДЕКОРАТИВНИЙ ЖИВОПИС»

№ п/п	Диз, магістр, 5 курс, 9-10 сем.	Аудиторні години			Самостійна робота	Семестровий контроль
	Назви розділів, тем	Лекції	Практичні заняття	МКР		
	<div>9 семестр</div> <div>Змістовий модуль І.</div> <div>Різновиди декоративного живопису</div>					
1	Історія розвитку та принципи декоративного живопису	2				
2	Декоративна переробка виконаного з натури натюрморту. Тональне рішення, обмежена палітра. Збір матеріалу (етюди, замальовки)		16			14
3	Декоративна переробка натюрморту в кольорі. Практичне засвоєння закономірностей побудови колірної композиції		10			14
	Всього у модулі годин: 60	2	26	4		28
	<div>10 семестр</div> <div>Змістовий модуль ІІ.</div> <div>Техніки декоративного живопису</div>					
4	Техніки та прийоми сучасного декоративного живопису	2				
5	Виконання пейзажу з переданням перспективи. Варіанти декоративної подачі мотиву		16			
6	Виконання декоративного вирішення реалістичного живописного портрету		10			
	Всього у модулі годин: 60	2	26	2		30

### III. ПРОГРАМА

#### 9 СЕМЕСТР

#### **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Різновиди декоративного живопису**

##### **Тема 1. Історія розвитку та принципи декоративного живопису**

##### **Лекція 1 – 2 год.**

Різновиди декоративного живопису. Історичний процес розвитку декоративного живопису.

Сутність та принципи побудови твору декоративного живопису. Декоративний живопис – своєрідний спосіб зображення реальної дійсності, досягаючи виявлення виразності колористичним вирішенням, використовуючи принципи узагальненості та стилізації. Важливим є пошук орнаментальності, дотримання певної умовності зображення, відмова від зайвих подробиць.

Ознайомлення з найбільш видатними творами світового мистецтва монументального та станкового декоративного живопису та сучасних українських художників цього напрямку. Аналіз вибраних творів майстрів.

Послідовність виконання творів станкового декоративного живопису. Вибірковий аналіз в процесі перегляду слайдів деяких творів.

Література: 1, 4, 6, 7, 12

##### **Тема 2. Декоративна переробка виконаного з натури натюрморту.**

**Тональне рішення, обмежена палітра. Збір матеріалу (етюди, замальовки)**

##### **Самостійна робота 1 – 14 год.**

Збір матеріалу (етюди, начерки, замальовки). Підбір матеріалів для задуму та виконання декоративної творчої роботи.

Література: 4, 5, 7, 10, 11

##### **Практична робота – 16 год.**

Виконання творчої роботи за вибраним матеріалом. Декоративна переробка виконаного з натури натюрморту. Виявлення виразності об'ємів, використання узагальненості та стилізації. Тональне рішення, обмежена



палітра.

Література: 1, 6, 8, 9, 10

### **Тема 3. Декоративний натюрморт у кольорі. Практичне засвоєння закономірностей побудови колірної композиції**

#### **Самостійна робота 2 – 14 год.**

Створення ескізів декоративного вирішення станкової колірної композиції. Виявлення виразності колористичним вирішенням, використовуючи принципи узагальненості та стилізації. Вивчення особливостей композиційного колірного вирішення творів майстрів декоративного живопису.

Література: 2, 5, 10, 11

#### **Практична робота – 10 год.**

Аналіз зібраного художнього матеріалу та робота за ескізами. Декоративний натюрморт у кольорі. Практичне засвоєння закономірностей побудови колірної композиції

Література: 1, 6, 8, 9, 10

## **10 СЕМЕСТР**

### **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Техніки декоративного живопису**

#### **Тема 4. Техніки та прийоми сучасного декоративного живопису.**

##### **Лекція 2 – 2 год.**

Класичні техніки декоративного живопису: фреска (альфреско), альсеко, енкаустика, темпера, олія. Технології сучасного станкового декоративного живопису – широкий спектр основ, різних речовин та відповідних технік, олійні, гуашеві та акрилові фарби, колаж із використанням різних матеріалів, створення різноманітних фактур.

Сучасний декоративний живопис ХХ сторіччя. Відомі українські художники. Ознайомлення з найбільш видатними творами. Вибірковий аналіз у

процесі перегляду слайдів деяких творів.

Література: 1, 4, 6, 7, 12

### **Тема 5. Виконання пейзажу з переданням перспективи.**

#### **Варіанти декоративної подачі мотиву**

#### **Практична робота – 16 год.**

Підбір та аналіз матеріалів для задуму та виконання декоративного станкового пейзажу. Виконання творчої роботи за вибраним матеріалом – пейзажу з переданням перспективи. Варіанти декоративної подачі мотиву, виявлення виразності шляхом колористичної побудови, умовності у побудові простору, використовуючи принципи орнаментальності, узагальненості та стилізації.

Література: 1, 6, 8, 9, 10

### **Тема 6. Виконання декоративного вирішення реалістичного живописного портрету**

#### **Практична робота – 10 год.**

Аналіз зібраного художнього матеріалу з прикладами вирішення портретів. Робота із зібраним матеріалом та створення декоративного живописного портрету (автопортрету). Виявлення виразності об'ємів, використання стилізації, узагальненості та деякої умовності у переданні простору, зберігаючи основні портретні характеристики та ознаки схожості.

Література: 1, 6, 8, 9, 10

#### IV. Навчально-методична карта дисципліни «Декоративний живопис». Дз, Магістр, 5 к., 9 та 10 сем.

9 семестр - разом: 60 год., лекції – 2 год., практичні заняття – 26 год., самостійна робота – 28 год., МКР – 4 год.

10 семестр - разом: 60 год., лекції – 2 год., практичні заняття – 26 год., МКР – 2 год., семестровий контроль – 30 год.

9 семестр		10 семестр
Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II
	Різновиди декоративного живопису.	Техніки декоративного живопису
бали	309 б.	169 б.
Лекції	Тема 1. Історія розвитку та принципи декоративного живопису	Тема 4. Техніки та прийоми сучасного декоративного живопису
2	1 б.	1 б.
Практичні заняття	Тема 2. Декоративна переробка виконаного з натури натюрморту. Тональне рішення, обмежена палітра – 16 год. 80 б. + 8 б. відв.	Тема 5. Виконання пейзажу з переданням перспективи із варіантами декоративної подачі мотиву – 16 год. 80 б. + 8 б. відв.
	Тема 3. Декоративний натюрморт у кольорі. Практичне засвоєння закономірностей побудови колірної композиції – 10 год. 50 б. + 5 б. відв.	Тема 6. Виконання декоративного вирішення реалістичного живописного портрету – 10 год. 50 б. + 5 б. відв.
286	26 год. - 143 б.	26 год. - 143 б.
Самостійна робота	Тема 2. Збір матеріалу (етюди, начерки, замальовки) - 14 год. – 60 б.	
	Тема 3. Створення ескізів декоративного вирішення колірної композиції - 14 год. - 80 б.	
140	140 б.	
50	МКР - 25 б.	МКР - 25 б.
Разом – 478 б. ( коефіцієнт визначення успішності – 8; наприклад: 450 б. : 8 = 56,2 + 40 (бали за екзамен) = 96,2 = А за шкалою ECTS)		
40	екзамен	

## **V. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

### **9 семестр**

#### **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Різновиди декоративного живопису**

#### **Тема 2. Декоративна переробка виконаного з натури натюрморту.**

##### **Тональне рішення, обмежена палітра**

##### **Практична робота – 16 год.**

##### **План виконання практичної роботи**

1. Аналіз зібраного матеріалу. Вибір теми, використання підібраного матеріалу
2. Композиційне вирішення натюрморту (графічне, тональне)
3. Робота над ескізом. Пошуки і затвердження декоративного вирішення, більш детальна кольорове проробка
4. Робота на форматі А2. Виконання лінійного рисунку за затвердженим ескізом.
5. Підбір кольорів для вибраної палітри, враховуючи обмеження.
6. Подальша робота на форматі з використанням вибраної обмеженої палітри кольорів.
7. Уточнення художнього вирішення декоративного натюрморту.
8. Завершення роботи. Колективне обговорення доцільності використаних принципів побудови декоративної композиції.

**Матеріали для виконання завдань за темою:** білий та тонований папір, олівець, акварель, гуаш, акрил, туш, вугілля, сангіна, соус.

**Література:** 1, 6, 8, 9, 10

#### **Тема 3. Декоративний натюрморт у кольорі. Практичне засвоєння закономірностей побудови колірної композиції**

##### **Практична робота – 10 год.**

##### **План виконання практичної роботи.**

1. Аналіз зібраного матеріалу. Вибір теми, композиційне вирішення

натюрморту (колірне).

2. Робота над ескізом. Пошуки і затвердження декоративного колірною композиційного рішення.
3. Виконання на форматі лінійного рисунку за затвердженим ескізом, прокладка кольорів.
4. Подальша робота на форматі з використанням повної палітри кольорів, уточнення художнього вирішення.
5. Завершення роботи. Колективне обговорення доцільності використаних принципів побудови колірної композиції.

**Матеріали для виконання завдань за темою:** білий та тонований папір, олівець, акварель, гуаш, акрил, туш, вугілля, сангіна, соус.

Література: 1, 6, 9, 11

## **10 семестр**

### **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Техніки декоративного живопису**

#### **Тема 5. Виконання пейзажу з переданням перспективи із варіантами декоративної подачі мотиву**

#### **Практична робота – 16 год.**

##### **План виконання практичної роботи**

1. Аналіз прикладів декоративного пейзажу. Вибір теми, використання підібраного матеріалу.
2. Композиційне вирішення пейзажу (тональне, колірне)
3. Робота над ескізом. Пошуки і затвердження декоративного вирішення пейзажу.
4. Робота на форматі А2. Виконання лінійного рисунку за затвердженим ескізом.
5. Підбір кольорів, створення викладки кольорів для побудови перспективи декоративного пейзажу

6. Подальша робота на форматі з використанням вибраної палітри кольорів.
7. Уточнення художнього вирішення декоративного пейзажу.
8. Завершення роботи. Колективне обговорення доцільності використаних принципів побудови декоративного пейзажу.

**Матеріали для виконання завдань за темою:** білий та тонований папір, олівець, акварель, гуаш, акрил, туш, вугілля, сангіна, соус.

Література: 1, 6, 8, 9, 10, 11

## **Тема 6. Виконання декоративного вирішення реалістичного живописного портрету**

### **Практична робота – 10 год.**

#### **План виконання практичної роботи**

1. Аналіз прикладів декоративного вирішення портрету. Композиційне і колірне вирішення портрету (автопортрету).
2. Робота над ескізом. Пошуки і затвердження декоративного вирішення.
3. Робота на форматі А2. Виконання лінійного рисунку, підбір кольорів для портрету.
4. Уточнення художнього вирішення декоративного портрету.
5. Завершення роботи. Колективне обговорення, наявність схожості, виразність декоративного портрету.

**Матеріали для виконання завдань за темою:** білий та тонований папір, олівець, акварель, гуаш, акрил, туш, вугілля, сангіна, соус.

Література: 1, 6, 9, 11

## **VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

(Самостійні завдання оцінюються як творчі роботи, за їх складністю)

### **9 семестр**

#### **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Різновиди декоративного живопису**

##### **Тема 2.**

###### **Самостійна робота 1 – 14 год.**

Історичний процес розвитку технологій декоративного живопису. Ознайомлення за літературою, репродукціями, музейними експозиціями з історією розвитку мистецтва декоративного живопису.

Збір матеріалу (етюди, начерки, замальовки). Підбір матеріалів для задуму та виконання творчої роботи за вибраним матеріалом.

Література: 4, 5, 7, 10, 11

##### **Тема 3.**

###### **Самостійна робота 2 – 14 год.**

Створення ескізів декоративного вирішення колірної композиції. Виконання замальовок композицій творів майстрів декоративного живопису.

Вивчення особливостей композиційного вирішення творів майстрів. Опрацювання підбраного матеріалу для виконання завдань.

Література: 2, 5, 10, 11

Карту самостійної роботи, де визначено теми, кількість годин та успішність (бали за виконання самостійної роботи магістрами), подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1.

**КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**  
**з дисципліни «ДЕКОРАТИВНИЙ ЖИВОПИС»**  
**5 к., 9 та 10 сем.**

Змістовий модуль та теми курсу	кільк годин	Бали
<b>Змістовий модуль 1</b>		
<b>Різновиди декоративного живопису</b>		
Тема 2. Збір матеріалу (етюди, начерки, замальовки).	14	60
Тема 3. Створення ескізів декоративного вирішення колірної композиції	14	80
Разом у 9 семестрі:	28	140
У 10 семестрі:	-	-



## VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення магістрів із дисципліни «Декоративний живопис» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100 (із застосуванням визначеного коефіцієнта).

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення подано у табл. 7.1 - табл. 7.3.

Таблиця 7.1

### Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Макс.кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування лекцій	1	2	2
2	Відвідування практичних занять	1	26	26
3	Робота на практичному занятті	10	26	260
4	Самостійна робота (оцінюється як творча)	-	-	140
5	МКР	25	2	50
Підсумковий рейтинговий бал				478

Таблиця 7.2

### Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Кількість балів з урахуванням коефіцієнта	Підсумковий тест (екзамен)	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта
9 семестр				10 семестр								
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2								
T1	T2	T3	МКР	T4	T5	T6	МКР					
1	148	135	25	1	88	55	25	478	8	60	40	100

Разом – 478 б. ( коефіцієнт визначення успішності – 8; наприклад: 450 б.:

$$8 = 56,2 + 40 \text{ (бали за екзамен)} = 96,2 = A \text{ за шкалою ECTS)}$$

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрів застосовуються такі методи:

- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.
- **Представлення творчих робіт.**

Таблиця 7.3

**Порядок переведення рейтингових показників успішності**

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

## VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

### ***I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності***

#### **1) За джерелом інформації:**

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи, начерки, замальовки, рисунки, етюди.

#### **2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:** індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

#### **3) За ступенем самостійності мислення:** репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

#### **4) За ступенем керування навчальною діяльністю:** під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; з використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів.

### ***II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної та творчої діяльності:***

навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

## **IX. МЕТОДИЧНЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ**

- ✓ навчально-предметний фонд;
- ✓ мольберти для роботи студентів з натури;
- ✓ планшети зазначеного формату;
- ✓ софіти для спеціального освітлення постановок;
- ✓ підставки та подіуми для натурних постановок;
- ✓ зразки робіт студентів з методичного фонду;

- ✓ репродукції творів майстрів;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю: семестровий перегляд з оцінюванням навчальних та творчих робіт для контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Декоративний живопис», екзамен.

## X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

### *Основна:*

1. Власов В. Г. Стили в искусстве / В. Г. Власов. СПб.: ЛИТА, 2000. Т2. – 480 с.
2. Колмыкова Н. В. Дизайн поверхности: композиция, пластика, графика, колористика: учебное пособие / Н. В. Колмыкова – М.: КДУ, 2010. – 154с. ил.
3. Кошаев В.Б. Декоративно-прикладное искусство: Понятия. Этапы развития: учебное пособие для студентов вузов / В. Б. Кошаев. М.: Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2010. – 272 с. ил.
4. Ноэль Б. Л. Декоративная живопись / Б. Л. Ноэль – М.: 2004. – 223 с.
5. Устин В. Б. Композиция в дизайне. Учебное пособие / В. Б. Устин М.: А С Т: Астрель, 2007 – 239с. ил.

### *Додаткова:*

6. Ванслов В. В. Проблемы композиции: Сб. науч. тр., М.: Изобразительное искусство, 2000. – 290 с.
7. Виннер А. В. Материалы и техника монументально-декоративной живописи. / А. В. Виннер. – М.: Искусство, 1953. – 248 с.
8. Иконников А. Самоценность - первооснова синтеза. // А. Иконников. «Декоративное искусство СССР», № 8, 1979. – С. 10-13.
9. Мовтых С. Щ. Живопись натюрморта / С. Щ. Мовтых – М.: 2003. – 155 с.
10. Мурина Е. Функция синтеза. // Е. Мурина. «Декоративное искусство СССР», № 10, 1969.– С. 18-25.
11. Освальд Б. А. Цветоведение / Б. А. Освальд – М., 2001. – 166 с.